

“Un tractament oficial a la baixa”

Antoni Milian
i Massana és
catedràtic de Dret
Administratiu de la UAB
i expert en legislació
europea i llengües.
És autor, entre altres,
de ‘La igualtat de
les llengües a les
institucions de la Unió
Europea, mite o
realitat’ (Servei de
Publicacions de la UAB,
2003). Ens parla, aquí,
de la situació del
català a la UE
i de les mancances del
memoràndum presentat
pel Govern espanyol.

Com valora el memoràndum de llengües que el Govern espanyol ha proposat als 25 caps d'estat de la UE?

—És certament un pas endavant per al reconeixement de la llengua catalana dins la UE. Recull en part el que havia demanat el Parlament de Catalunya per una iniciativa d'ERC, perquè el català s'inclogués a la llista de llengües en les quals el tractat constitucional europeu tenia valor autèntic.

—Això no es va aconseguir. Què hauria representat?

—Tres coses, que el tractat tindria valor autèntic en català, a la vegada que els ciutadans es podrien relacionar amb les institucions comunitàries en aquesta llengua i rebre'n resposta en català, i també que el català entrés als programes lingüístics de la UE. Aquestes dues darreres, les recull el memoràndum.

Però també vull fer una precisió: si mirem el memoràndum amb detall, veurem que permet que, pel que fa al punt que el ciutadà s'adreça en llengua catalana, pot ser objecte d'una traducció interposada en llengua castellana abans que les autoritats de la UE estudiïn el tema i facin la resposta corresponent. És a dir, que el ciutadà es veurà amb un cert límit si vol presentar l'escrit en català, perquè sap que potser aquest text no serà exactament el que arribarà a les institucions comunitàries, sinó una traducció. I la gent dirà “perquè ho tradueixin i s'equivoquin, ja ho faig jo mateix en castellà”, i així el català queda com a testimonial. Això devalua aquesta pretesa oficialitat.

—Si el memoràndum s'arriba a aprovar tal com s'ha presentat, el català serà present al règim lingüístic, però no al tractat constitucional de la UE. Això pot significar alguna contradicció?

—No deixaria de ser una certa contradicció si el memoràndum fos diferent i demanés la plena oficialitat del català al reglament lingüístic de la UE i, en canvi, no fos oficial a la Constitució europea. Probablement això explica el fet que, al català, se li doni un tractament oficial a la baixa, inferior al de les vint llengües oficials i de treball. El que s'hauria de fer, més que no donar una segona divisió a la llengua catalana, és reconèixer-li plenament l'oficialitat i, a canvi, renunciar a ser llengua de treball.

—Per què és tan important que hi hagi una versió autèntica del tractat en català?

—Perquè hauria facilitat l'oficialitat plena del català en les institucions europees. La conseqüència jurídica que el català no estigui a la Constitució és que nosaltres mai no podrem invocar una versió catalana d'aquesta.

—Fins ara, quin efecte tenien les directives de la UE en les competències de la Generalitat de Catalunya sobre el català?

—Fins ara hi havia un problema que havia passat molt desapercebut. Hi ha procediments administratius que es regulen mitjançant el dret comunitari, a Brussel·les, i que aplica l'estat segons el repartiment competencial intern. Així, alguns dels procediments els fa la Generalitat. Aquests procediments, segons diuen les normes comunitàries, s'han de tramitar en una llengua oficial de la UE. I com que el català no té cap reconeixement, volia dir que s'ha-

via de tramitar en llengua castellana, cosa que qüestionava l'oficialitat del català a Catalunya.

—I en això el memoràndum representa alguna novetat?

—Relativament. No hi ha una millora excessiva, ja que el català no és plenament oficial, i ja s'hi diu que potser hi haurà la interposició de traduccions al castellà del que es faci en català.

—Pot posar-ne un exemple concret?

—Jo, el que conec, i de fet hi ha hagut algun conflicte perquè va arribar al Tribunal Constitucional, és el cas del control metrològic, és a dir el control d'aparells de mesura. El procediment en aquest control és competència de la Generalitat, però és regit des de la UE, que diu que s'ha de fer en una de les llengües oficials de la UE. I pel que he entès del memoràndum, si s'aprova, això no canviaria necessàriament.

—I pel que fa a l'etiquetatge?

—Depèn del tipus de productes. Pel que fa als productes alimentaris, la norma europea diu que si els estats obliguen a etiquetar, ha de ser en alguna de les llengües que són oficials a la Unió. I fins ara a l'estat espanyol s'obligava a etiquetar en castellà aquests productes. Si el memoràndum s'aprova, com que el català seria oficial però amb matisos, podria facilitar una interpretació favorable a fer-ho en català, però caldria veure si els tribunals diuen que això és suficient. No deixa de ser una qüestió que sempre pot crear litigi, perquè no es diu amb la mateixa claredat amb què es parla de les llengües plenament oficials.

—Això pel que fa als productes alimentaris, i la resta?

—Per exemple, amb els productes farmacèutics, la regla és diferent. S'obliga a etiquetar en les llengües oficials dels estats membre, per tant, que el català pugui ser més o menys oficial a àmbit de la UE, no hi té res a veure. Aquí el que hem de veure és si el català el podem entendre com a oficial a àmbit d'estat espanyol. La Constitució espanyola només reconeix com a llengua oficial de l'estat el castellà, i nosaltres som oficials a una part de l'estat, per la qual cosa el català seguiria quedant fora d'aquesta obligatorietat d'estar en



Antoni Milian i Massana considera que el memoràndum, fins i tot si s'aprova tal com l'ha presentat el Govern espanyol, conté elements que en devaluen la pretesa oficialitat.

aquest etiquetatge. Ara bé, si en tant que llengua d'una part de l'estat la considerem com a llengua de l'estat, aleshores sí que es pot obligar a etiquetar en català aquests productes.

—Per tant, el fet que l'estat espanyol reconegués el català com a oficial a tot l'estat hi ajudaria?

—Evidentment. Si hi hagués una norma que digués clarament que el català és llengua oficial de l'estat, aleshores no hi hauria cap discussió, i l'estat espanyol o la Generalitat, depèn de la competència, hauria d'obligar a etiquetar també en català.

—Tornant a la UE, entenc que l'ideal seria que el català estigués a la Constitució. Es podria tornar a intentar quan entrin Romania i Bulgària i s'hagin d'incloure els seus idiomes?

—De fet, que el català sigui llengua en el tractat no ha estat reconegut ara, i el tractat ja ha estat signat i així serà subjecte de ratificació. Caldrà esperar alguna circumstància en què es torni a obrir la Constitució, i és cert que cada vegada que hi hagi una nova adhesió d'estats membre és una oportunitat.

—El memoràndum també parla del Programa Lingua d'ajut a les llengües, i

diu que entén que si s'aprova el text hi entraria el català.

—El Programa diu que ha incorporat com a llengües les oficials i de treball dels països de la UE; a més de l'irlandès, perquè és llengua de tractat tot i no ser oficial i de treball, i també el luxemburgès, perquè el Programa diu que és una llengua oficial en el conjunt d'un estat. I fins i tot, al marge del memoràndum, res no impedeix modificar la decisió del Programa Lingua per incrementar els criteris d'admissió de llengües.

—Quan es va presentar el memoràndum es va dir que no es demanava l'oficialitat plena perquè era molt difícil aconseguir la unanimitat dels 25. És tan difícil realment?

—La unanimitat és difícil en qualsevol tema. Tot depèn de la voluntat democràtica i plural dels estats membre. Jo crec que una llengua que té un nombre de parlants superior al de vuit llengües oficials i de treball de la UE de cap manera pot quedar marginada i té tot el dret a tenir un reconeixement ple i complet.

O. C.